

אתר קבע	הסכם	תשתיות	בניית בתי קבע
חפץ חיים (צמוד דופן)	אין	אין	אין
יד בנימין	יש	חלקי	אין
יסודות (צמוד דופן)	אין	אין	אין
בוסתן הגליל	יש	התחילו	אין
אבני איתן	אין	אין	אין
נווה ים	אין	אין	אין
אריאל (שכונה)	אין	אין	אין
משכיות	אין	אין	אין
עין צורים (צמוד דופן)	אין	אין	אין
תלמים	אין	אין	אין
טנא עומרים	אין	אין	אין
חלוצית 1+4	יש חדש ישוב	בעבודה	אין
פלמחים	אין	אין	אין
כרמית/ שוקדה	אין	אין	אין
מבקיעים	יש	יש	יש
בנים	יש אבל לא מנומש	יצא מכרז	אין
גורן	יש	התחילו	אין
ניצן	יש	חלקי	אין
בת הדר	יש	בבניה	אין
שומריה	אין	אין	אין

כש הדרן מתמשת

28 חודשים בדרכים

תמונת מצב עקורי גוש קטיף

טבת התשס"ח דצמבר 2007

ועד מתיישבי גוש קטיף ע"ר
Friends of Gush Katif

עד מתי לאדישות?!

לפני כחצי שנה הוצאנו חוברת תמונת מצב - "שנתיים ללא בית" לצערנו, למעט שינויי נוסח מעטים, כמעט ולא נגענו בדו"ח הקודם. עובדה זו מעידה על אוזלת יד וסחבת מיותרת בכל הנוגע לעקורי גוש קטיף

28 חודשים עברו מיום ביצוע תוכנית ההתנתקות.

יותר משנתיים בהם 8800 עקורי גוש קטיף נאלצים להתמודד עם אוזלת היד של הממשלה בשלל תחומי החיים.

אם ניתן לתאר את אופן ביצוע העקירה ב-D-9 אזי לצערנו מלאכת השיקום מתבצעת במריצה ומתאפיינת בסחבת בירוקרטית גדולה ומיותרת.

הדו"ח להלן מתייחס לביצוע או אי ביצוע של משרדי הממשלה מתוך מחויבותם לפתרון המצוקות שנוצרו כתוצאה מהעקירה. כעיקרון, **כניסת מנהלת סליע לתמונה גרמה למס' משרדי ממשלה לסגת מהאחריות ומהתפקיד הברור שלהם מתוך הבנה שמנהלת סליע תבצע אותו.** במקום להוות גוף מייעל המתכלל בין המשרדים השונים- למנהלת סליע חסרות סמכויות שיאפשרו לה לקדם את העניינים המרכזיים לטיפול:

1. **אתרים זמניים** - יש להכיר בתקופה כתקופת משבר ולדאוג לתקציבים ותקנים לאתרים הזמניים עד ההגעה ליישובי קבע.
2. **יישובי קבע** - יש להחיל תוכנית חירום להקמת יישובי הקבע בזמן קצר תוך מתן מענה לשמירת המרקם הקהילתי.

העובדה שאחרי 28 חודשים אין פתרונות ראויים היא תעודת עניות לממשלה. אנו דורשים להניח את מצוקת עקורי גוש קטיף על סדר היום הלאומי ולקבל את מה שהיה לנו- בדין ולא בחסד.

חשוב להדגיש כי למרות כל הקשיים, קהילות הגוש ממשיכות לעשות ולפעול. מעל ל-85% מתושבי הגוש נשארו לגור במסגרת קהילתית במטרה להמשיך בערכים ובאידיאלים וניכרת ערבות הדדית, תמיכה ודאגה לכלל הקהילה בקרב העקורים ופעילות אידיאולוגית של נוער ומבוגרים.

מגורים

מגורים זמניים:

- מתוך 1667 המשפחות שהתגוררו בגוש קטיף מתגוררות יחדיו באתרים הזמניים כ-1405 משפחות שהן כ-85% מכלל משפחות העקורים, כאשר חלק גדול מן המשפחות הגרות כיום בנפרד מקהילתם, מתעתדות להצטרף למסגרת הקהילתית במקום הקבע.
- קהילות העקורים פזורות בכ-20 אתרים
- אתרי הקארוונים יועדו לשנתיים עד ארבע שנים. כיום ברור שהאתרים הזמניים ישמשו לתקופה ארוכה יותר (לפחות 6-8 שנים). עובדה זו משליכה על **בעיות רבות - חוסר במבני ציבור, התנהלות הקהילה, בעיות תשתיות ומגורים, תעסוקה רחוקה ממקום יישוב הקבע, חינוך הילדים, מבנה הקהילה ועוד.**

יישובי הקבע:

אתר קבע	הקהילה המיועדת	הסכם	תשתיות	בניית בתי קבע	בעיות עקרויות ויעדים	הערות
מבקיעים	כ-25 משפ' מאת שדה ועוד	יש	יש	יש	הגדרת אזור עדיפות לאומית א'	
ניצנים	כ-460 משפ' מגדוד, גן אור, בדולח, נצ"ח, רפיח ים ועוד	יש אבל לא ממומש	יצא מכרז	אין	א. הגדרת מחיר קרקע ללא זכאים ודור ממשך ב. מענה לבתי אריזה בסמיכות לישוב ג. העברת מרחב תכנון וגבולות מוניציפאליים מאשקלון לשקמים עדימות א'.	מתוכנן ל-700 משפחות. תוכנית הדגל של מדינת ישראל מחדשת. הממשלה חזרה בה מסיכומים כי האזור יקבל מעמד של אזור עדימות א'.
גולף (שכונה באשקלון)	כ-150 משפ' מניסנית, דוגית ואלי סיני	יש	התחילו	אין	א. מתן אפשרות רכישה ע"פ אחוזי בניה במעל לצעירים וללא זכאים ב. הגדרת מבני ציבור לקהילה ג. סגירת עלות התשתיות בתוך הסכם העתקה ללא תוספות של פיתוח משלים.	
ניצן	כ-380 משפ' מנה דקלים	יש	חלקי	אין	א. תרוץ יחודי (דווי- בניה תקציבית) עבור משפ' בני משנה ובעוטות יכולת כ-70 משפ' ב. מבני ציבור- מינוי ביה"ס שובו	מתוכנן ל-450 משפ' העתקה קהילתית, מבני ציבור, חוף ים, שמאיוות הבתים.
בת הדר	כ-49 משפחות מאלי סיני וניסנית	יש	יש	בבניה	א. אין מענה לחלוקת לבנים ממשויכים ב. רימור צומת כניסה ג. גידור השכונה	
תלמי יפה	כ-21 משפ' מאלי סיני	יש	אין	אין	קבלת מתן תוקף לתוכנית בזמן קצר.	
שומריה	כ-60 משפ' מעצמונה	אין	אין	אין	א. רכישה של 3,000 דונם מהר עמשא ב. להעביר את הישוב לחטיבה ותקצוב 40 יח' סיוע למתיישב (סה"מ)	ישוב חקלאי מתוכנן ל-350 משפ'. לא פועל ע"פ הסכם 85
אמציה (צמוד דופן)	כ-50 משפחות מקטיף	אין	אין	אין	א. הסכם קבע מול אמציה ב. קניית 3,600 דונם למימוש פרוגרמה חקלאית. ג. הגדרת יישוב עצמאי ד. מחיר מגרש עבור זכאים לא יעלה על מחיר השמאות	ישוב חקלאי- מתוכנן ל-180 משפחות
חון	כ-120 משפ' מנוויד ומיישובים נוספים	אין	אין	אין	א. מחיר מגרש עבור זכאים לא יעלה על מחיר השמאות ב. סיום תכנון	ישוב קהילתי- מיועד ל-500 משפ'
מרשם	כ-40 משפ' מגוש קטיף	אין	אין	אין	א. מחיר מגרש עבור זכאים לא יעלה על מחיר השמאות ב. קבלת תוקף לתוכנית	ישוב קהילתי- מיועד ל-350 משפ'
כלל לכיש					א. כביש 358 שקף-שומריה מידי ב. הגדרת אזור עדיפות לאומית א' / קו תמר	
חפץ חיים (צמוד דופן)	כ-85 משפ' מגני טל	אין	אין	אין	סגירת ההסכם מול המנהלת. נושא מבני הציבור	
יד בנימין	כ-67 משפחות מכלל יישובי הגוש	יש	חלקי	אין	הכרה בחקלאים כקבוצה לצורך העתקה ע"פ סעיף 85	
יסודות (צמוד דופן)	כ-50 משפ' מנצר חוני	אין	אין	אין	סגירת הסכם מול המנהלת.	המנהלת חזרה בה מהחלטות קודמות
בושתן הגליל	כ-30 משפ' מהחבל	יש	התחילו	אין	הגדרת אזור עדיפות לאומית א'	סגירת הסכם ללא הבטחת הממשלה מיום הפינוי. המשפ' נעו עד לפני הגירוש לאחר הצהרות כי יקבלו מענקים ליישוב הגליל שלא הועד. התושבים גרים בנתיים בדירות רעועות במצב מחפיר.
אבני איתן	כ-22 משפ' מנצר חוני, גדיד, נוויד, כפר דרום	אין	אין	אין	א. הכרה בקהילה ב. הקצאת קרקעות חקלאיות	
נווה ים	כ-30 משפ' מצפון החבל	אין	אין	אין	א. סגירת הסכם עם הקיבוץ והמנהל ב. עניין המידותיות ג. הכרה בקהילה	שכונה קהילתית.
אריאל (שכונה)	כ-20 משפ' מנצרים	אין	אין	אין	א. הכרה בקהילה ע"פ סעיף 85. ב. אישור 3 מליון ₪ לתשתיות מדיניות.	
משכיות	כ-22 משפ' משרית הים ויישובים נוספים	אין	אין	אין	א. אישור סופי למתן תוקף. ב. תקצוב לפרויקט ג.	ישוב קהילתי- חקלאי
עין צורים (צמוד דופן)	כ-30 משפ' מגדוד ונצר חוני	אין	אין	אין	סגירת החוזה מול קיבוץ עין צורים.	שכונה קהילתית
תלמים	כ-30 משפחות מהגוש	אין	אין	אין	א. המנהלת לא מקיימת הבטחות- בעיקר סיום תוכנית מתאר. ב. אין בכלל מענים לסגירת הסכם עם מושב תלמים	סחי"כ תוספת של 70 משפחות. הרחבה של יישוב. 21 זכאים
טנא עומרים	כ-15 משפחות ממורג	אין	אין	אין	א. הכרה בקהילה ב. בדיקת תוכנית לבניית קבע	השתלבות ביישוב קיים. רוב המשפחות לא זכאיות להעתקה. יש צורך בחשמל לבית הנכסת ובחרחבה של מוסדות ציבור לגיל הרוך
חלוצית 1+4	ישב חדש	ישב	בעבודה	אין	מחיר מגרשים מותאם לסביבה	לא פועל ע"פ הסכם 85
פלמחים	כ-32 משפחות מאלי סיני	אין	אין	אין	א. לסיים הסכם עם הקיבוץ ב. מתן אפשרות רכישה ע"פ אחוזי בניה במעל לצעירים וללא זכאים ג. הכרה בסעיף 85 לעניין שכי"ד עד הקבע	
ברמת/ שוקדה	כ-20 משפ' מכפר דרום	אין	אין	אין	נדרש בדחיפות לסגור נקודת קבע ואתר ומני למעבר תוך חודשים ספורים	

אזור חוף אשקלון

חבל לכיש:

אזור חבל שוקף:

נוספים:

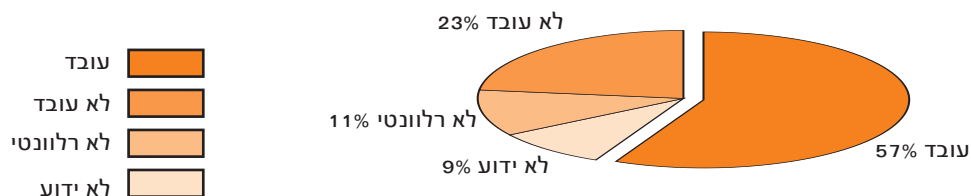
יישובי הקבע:

רק מתן פתרון למגורי הקבע יתן מענה לחוסר הוודאות איתה מתמודדים העקורים, יפתור את שאר הבעיות בצורה רוחבית ויאפשר יציאה לדרך חדשה.

- מתוך 25 נקודות שאמורות לקום כיישוב קבע למפונים **רק 2 נקודות** (סה"כ 74 משפחות) התחילה בניית בתי מגורים אף על פי שחלקן אף הוצעו לפני העקירה (כדוגמת ניצנים שהיתה פרויקט הדגל של המדינה).
- הסיבות לאי סגירת ההסכם משתנות ממקום למקום אך העובדה כי המדינה לא מוצאת את הפתרונות מקשה מאוד וגורמת לתחושת חוסר וודאות גדולה אשר משפיעה בצורה ישירה על שאר תחומי החיים.
- בפרויקטים כגון תלמי יפה שסוכם לגביהם חודשים רבים לפני יישום ההתנתקות, טרם החלה עבודת תשתית (למרות שיש תכ"ע מאושרת). **ובכלל עבודת תשתית החלה ב- 9 אתרי קבע בלבד.**
- מזרח לכיש שהוגדר כמשימה לאומית ע"י ראש הממשלה, מדשדש זמן רב והטרקטור הראשון לא נראה באופק.
- חוסר הוודאות ותחושת הארעיות מקשים מאוד על חיי היומיום במגוון התחומים.

יש לפעול להתערבות מסיבית של ראש הממשלה ולהפעלת סמכויותיו ו/או להריץ תוכנית חירום מזורזת להקמת יישובי הקבע הכוללת תקצוב, לוחות זמנים והליכים מזורזים.

היקף האבטלה בקרב מפוני גוש קטיף עדיין גבוה מאוד כיום ועומד על כ-23% מכלל המפונים.
 • מתוך כ- 3500 מתושבי גוש קטיף שהינם בכח העבודה כ-822 עדיין מובטלים.

• מתוך כלל המובטלים 505 נמצאים בתהליך של חיפוש עבודה 317 מפונים נוספים נמצאים בכוח העבודה הפוטנציאלי, אך נואשו ממצאת עבודה, מפאת היותם מעל גיל 50 או בשל הכשרתם המקצועית.

• יצוין, כי תחשיב לשכת התעסוקה אינו לוקח בחשבון את קבוצת ה-317 מפונים שנואשו ממצאת עבודה מפאת התנאים שפורטו לעיל, למרות שאנשים אלו עבדו בגוש קטיף, והמדינה מחויבת למצוא להם פתרון תעסוקתי או תנאי פרישה הולמים.

• **תוקף דמי ההסתגלות ודמי האבטלה להם היו זכאים השכירים מבין המפונים נגמר.**

• **בעלי העסקים העצמאיים כלל לא קיבלו דמי אבטלה ולא דמי הסתגלות, ולכן מצבם הכללי רע מאוד, לאחר שבשנתיים וחצי האחרונות לא הייתה להם כל הכנסה.**

• מתוך 180 עסקים (לא חקלאיים) שבו לעבודה כ-80 עסקים. רבים מהם עומדים לפני קריסה כלכלית בשל העובדה כי אין בחוק התייחסות לבעיות הכרוכות באובדן הכנסות, מוניטין, אשראי, העברת והקמת העסק מחדש.

• המדינה החליטה על מענק לבעלי עסקים, אך בפועל נתנה אותו רק לתושבי אזור פיתוח א'. דבר זה גורם לכך שלמעלה מ-85% מהמתיישבים לא זכאים לקבל אותו ולהסתייע בכך לפתיחת עסקם מחדש, ולכן הם יושבים חסרי כל או מסתייעים בכספי סיוע.

• **בשל אחוז האבטלה הגבוה משפחות רבות משתמשות בכספי הפיצויים לקיום היומיומי במקום לשמור לבניית ביתם.**

• משרד התמ"ת לא גיבש המלצות למשרד רוה"מ בהתאם להחלטת הממשלה מיום 25.4.06

• בחבל עזה היו קיימים מאות עסקים מסוגים שונים. ידוע לנו כי חוק פינוי פיצוי אינו מפצה על עלות ערך כינון העסק וכי במקרים רבים הקמת העסק ארכה זמן רב או שעוד לא החלה עקב בעיית קרקע או תקציב.

מתוך מחויבות לאומית יש להמציא פתרונות יצירתיים במטרה להחזיר את כל המפונים למעגל העבודה, כגון יישום דחוף של ההחלטה לאישו משרות בחברות ממשלתיות והמשך תמיכה בעסקים קטנים לכלל תושבי הגוש.

חקלאות

- **רק 50 חקלאים (מתוך כ- 400 משקים חקלאים) קיבלו אדמות.** מתוכם, רק חלק קטן חזרו לפעול ברמה של גידול ממש.
- אלו מבין החקלאים שחזרו לגדל נאלצים להתמודד עם בעיות רבות בנושא תשתיות בשטח (אין תשתיות מלאות של חשמל, ביוב, ניקוז, תקשורת וכו').
- משרד החקלאות לא מסוגל בתנאים הקיימים בחוק לתת פתרונות בתחום החקלאי.
- פרק הזמן שכתוב בחוק להקמת עסק חלופי לא עמד במבחן המציאות ונמשך זמן רב מהצפוי. עקב פער הזמנים שבין הפינוי לבין הקמת עסק חלופי נגרמו לחקלאים נזקים שנבעו מאובדן עונות גידול ושיווק.
- משמעות הדבר כי מרבית החקלאים המפונים איבדו כבר שלוש עונות חקלאיות. אובדן העונות גורם לאובדן שנות הכנסה, אך חמור מכך גם גורם לאובדן שווקים בארץ ובחו"ל.
- הפיצוי שניתן כיום במסגרת החוק בגין רכיב הקרקע (ערך הנחלה) הינו נמוך בהרבה מערכו הריאלי ע"פ עלויות הרכישה והכשרה של שטח חקלאי כך גם לפי קביעת משרד החקלאות הפיצויים המוענקים לחקלאים ולעצמאיים מקרב עקורי גוש קטיף הינם נמוכים ואינם משקפים את ערך הכינון של הרכוש.
- על פי העבודה הכלכלית שנעשתה בנושא הפיצוי על החממות ושהינה מקובלת על משרד החקלאות עולה כי שיעור הפיצוי שקיבלו משקים חקלאיים במסגרת החוק הינו פיצוי נמוך וחסר. מצב זה אינו מאפשר לחקלאים להקים משק חקלאי חלופי מחוץ לשטח מפונה.
- בשל גילם ומצבם הנפשי לאחר יישום תוכנית ההתנתקות, ישנם חקלאים שאינם מסוגלים לשוב לשוק העבודה, חקלאים אלו אינם זכאים לגמול פרישה או פנסיה כלשהי.
- הקצאת קרקעות: מזה יותר משנתיים ישנם הבטחות לקרקע עבור אמצעי ייצור לחקלאים שמומש באופן חלקי ביותר.

על משרד רוה"מ לתת כלים למשרד החקלאות על מנת לקדם קנייה והכשרת שטחים מתאימים לחקלאות בזמן המהיר ביותר וכן להסדיר את הנושאים במסגרת חוק יישום תוכנית ההתנתקות על מנת לתת לחקלאי גוש קטיף כלים לבנות את המשק מחדש ולשוב למצב בו היו לפני ביצוע העקירה- להעמיד את סכום הפיצוי בגין חממות בשטח מפונה על הערך המלא של חממה, להגדיל את הפיצוי לחקלאים בגין תקופת ההסתגלות, לתת פיצוי ריאלי להשלמת ערך הנחלה ולקבוע לחקלאים גמול פרישה שיאפשר להם המשך קיום בכבוד (כפי שניתן לשכירים מבוגרים).

חינוך, רווחה ונוער

- תושבים רבים צריכים להתמודד עם לחצים נפשיים קשים בעקבות המצב אליו נדחקו כתוצאה מהגירוש, רבות מהמשפחות סובלות מקשיים כלכליים הנובעים מהאבטלה הכפויה, מהעתיד הבלתי ברור, מפירוק הקהילה ואיבוד החברים, חוסר מקום בקראוילה, הקושי לנהל חיי משפחה תקינים, אי היכולת לארח בני משפחה קרובים, בירוקרטיה המצריכה כוחות נפש, חיים בתנאי לחץ ואי וודאות מתמשכת ועוד.
- חוסר הוודאות משליך על שאר תחומי החיים ומשפיע בין השאר על היציבות הלימודית של בני הנוער.
- מצבם הכלכלי של יותר מ-500 משפחות הורע באופן משמעותי, וחלקן אף מקבלות סיוע מגופי רווחה.
- אכילת הפיצויים - תושבים רבים אינם עובדים (שלא מרצונם) ולכן משתמשים בכספי הפיצויים לקיום היומיומי במקום לשמור לבניית ביתם.

אחרי ההלם והכאב הראשוני יש נכונות לחפש מענה וסיוע. יש לקבוע תוכנית חומש/תוכנית עד להגעה ליישובי קבע לתקצוב ובניית פעילות מיוחדת לשיקום פרטני, משפחתי וקהילתי ובכך להחזיר את אוכלוסיית העקורים כולה למצב של חברה יצרנית ותורמת.

פיצויים

- הסכם ההבנות מול הממשלה בנושא תיקון חוק פינוי פיצוי שיפר באופן יחסי את המצב בתחום האישי. עד כה טרם סוכם על הבנות בתחום העסקי והחקלאי (בעלי עסקים וחקלאים אינם מפוצים על אובדן ההכנסה עד להקמת העסק מחדש, ועוד).

לסיכום

אין ספק כי תמונת המצב מעידה באופן ברור על מחדלי המדינה העצומים. תקופת המגורים באתרים הזמניים מתארכת הרבה מעבר לתקופה שיועדה ע"י המדינה ונראה כי לאף אחד ממשרדי הממשלה אין תוכנית עבודה לתקופה זו. מיותר לציין כי תוכנית עם לוחות זמנים ברורים ועם מלוא הסמכויות לדרג הפקידותי, תוך עקיפת חסמים תזרז את הפתרונות ובכך תחסוך הן משאבים למדינה והן עגמת נפש רבה לעקורים.

חשוב להדגיש כי למרות כל האמור לעיל, קהילות הגוש ממשיכות לעשות ולפעול. מעל ל-85% מתושבי הגוש נשארו לגור במסגרת קהילתית במטרה להמשיך בערכים ובאידיאלים וניכרת ערבות הדדית, תמיכה ודאגה לכלל הקהילה בקרב העקורים. מוסדות חינוך ותורה קמים בישובים החדשים, כמו גם רשת פעילות בלתי פורמלית לילדים ונוער, ועשייה יום-יומית מפרכת של התנדבות בועדות היישוב השונות בכדי לקדם את תהליכי שימור הקהילות והקמת יישובי הקבע.

אין ספק כי ברגע שיקבלו חזרה את הכלים הנחוצים, אוכלוסיית גוש קטיף תחזור ותמשיך להיות חברה חזקה, יצרנית, פעילה ותורמת.

ועד מתיישבי גוש קטיף ע"ר
Friends of Gush Katif

מרכז מסחרי אחוזת אתרוג

ד.ב. לכיש צפון

ת.ד. 450 מיקוד 79411

אתר אינטרנט www.4katif.org.il

אי-מייל Katom@012.net.il

טל' 08-9738000

פקס' 08-9738024